

C/2024/1595

5.3.2024.

Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o Direktivi Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi europske iskaznice za osobe s invaliditetom i europske parkirne karte za osobe s invaliditetom

(COM(2023) 512 final – 2023/0311 (COD))

(C/2024/1595)

Glavni izvjestitelj: **Ioannis VARDAKASTANIS**

Zahtjev za savjetovanje:	Vijeće, 28.9.2023. Europski parlament, 19.10.2023.
Pravna osnova:	članci 91. i 304. Ugovora o funkcioniranju Europske unije
Nadležna stručna skupina:	Stručna skupina za zapošljavanje, socijalna pitanja i građanstvo
Datum usvajanja na plenarnom zasjedanju:	14.12.2023.
Plenarno zasjedanje br.:	583
Rezultat glasanja (za/protiv/suzdržani):	203/0/1

1. Zaključci i preporuke

1.1. Europski gospodarski i socijalni odbor (EGSO) pozdravlja Prijedlog Komisije o europskoj iskaznici za osobe s invaliditetom i europskoj parkirnoj karti kao prvom koraku prema slobodi kretanja osoba s invaliditetom u EU-u, kao što je EGSO preporučio u svojem Mišljenju od 27. travnja 2023. o temi „Europska iskaznica za osobe s invaliditetom” ⁽¹⁾.

1.2. EGSO također pozdravlja zaseban prijedlog Komisije o proširenju te direktive na državljane trećih zemalja koji zakonito borave u određenoj državi članici ⁽²⁾. To je nužno kako bi osobe kojima je potrebna europska iskaznica za osobe s invaliditetom i europska parkirna karta dobile pristup tim dokumentima.

1.3. EGSO preporučuje da se područje primjene Prijedloga proširi kako bi se omogućilo da se iskaznice za osobe s invaliditetom koriste za dobivanje **pristupa naknadama povezanim s javnim socijalnim politikama i/ili nacionalnim sustavima socijalne sigurnosti na privremenoj osnovi** za osobe s invaliditetom koje se presele u drugu državu članicu kako bi ondje studirale ili radile, barem tijekom postupka ponovne procjene i potvrđivanja invaliditeta. To je nužno jer osoba koja se preseli iz jedne države članice u drugu gubi pravo na naknade povezane s invaliditetom. U međuvremenu ponovna procjena invaliditeta u novoj državi članici može trajati više od godinu dana, a u tom prijelaznom razdoblju osoba ostaje bez ikakvog priznanja ili potpore (članak 2. stavak 2.).

1.4. EGSO također traži da se zakonski jasno utvrdi da bi iskaznica za osobe s invaliditetom trebala biti **besplatna i dobrovoljna**. Iskaznica se ne bi izdavala automatski osim ako predmetna osoba to ne zatraži ili ako europska iskaznica za osobe s invaliditetom ionako nije sadržana u, primjerice, nacionalnoj iskaznici za osobe s invaliditetom koja proizlazi iz nacionalne procjene invaliditeta. Također mora biti besplatna kako trošak ne bi bio dodatna prepreka podnošenju zahtjeva za njezino izdavanje.

1.5. Nadalje, **predočenje iskaznice za osobe s invaliditetom kao dokaz o invaliditetu ne bi smio biti preduvjet za usluge koje se pružaju na temelju drugog zakonodavstva EU-a**, kao što je pravo na pomoć u zračnim lukama u skladu s Uredbom (EZ) br. 1107/2006 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³⁾ o pravima osoba s invaliditetom i osoba smanjene pokretljivosti u zračnom prijevozu. Uvođenje obveze predočenja iskaznice za ostvarivanje tih prava moglo bi biti stigmatizirajuće i, osim toga, onemogućiti da osobe koje nisu nositelji te iskaznice dobiju pomoć koja im je potrebna u zračnim lukama.

⁽¹⁾ SL C 228, 29.6.2023., str. 71.

⁽²⁾ COM(2023) 698 final.

⁽³⁾ Uredba (EZ) br. 1107/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o pravima osoba s invaliditetom i osoba smanjene pokretljivosti u zračnom prijevozu (SL L 204, 26.7.2006., str. 1.).

1.6. EGSO preporučuje da **europska parkirna karta bude popraćena zasebnom bazom podataka dostupnom na svim jezicima EU-a** kako bi se pružale informacije o postojećim mjerodavnim pravilima, uvjetima i mjestima za parkiranje utvrđenima na lokalnoj, regionalnoj ili nacionalnoj razini. Države članice podupiru i potiču nacionalna tijela da učitavaju i ažuriraju relevantne informacije za korisnike (članak 7.).

1.7. Osim toga, europska parkirna karta mora sadržavati **riječi „europska parkirna karta” na Brailleovu pismu** s dimenzijama Marburg, kao što je već slučaj s europskom iskaznicom za osobe s invaliditetom. Time će se olakšati razlikovanje i priznavanje tih karti za slijepe i slabovidne korisnike (Prilog II.).

1.8. EGSO predlaže da se u zakonodavstvo o europskoj iskaznici za osobe s invaliditetom uključi i obveza pokretanja u cijelosti pristupačne internetske stranice na svim jezicima EU-a, u lako čitljivom formatu i na znakovnom jeziku te na kojoj će se pružati praktične informacije za svaku zemlju. Iskaznica mora sadržavati informacije o uvjetima i pravilima, praksama i postupcima za izdavanje, produljenje ili oduzimanje europske iskaznice za osobe s invaliditetom i europske parkirne karte za osobe s invaliditetom, kao i informacije o uslugama obuhvaćenima člankom 2. stavkom 1. i člankom 9.

1.9. EGSO traži da se od EU-a zahtijeva i da koordinira **kampanje senzibiliziranja javnosti na razini EU-a i na nacionalnoj razini na svim jezicima EU-a** namijenjene široj javnosti, potencijalnim korisnicima iskaznice/karte i pružateljima usluga (članak 9.).

1.10. EGSO preporučuje da Komisija osigura da se državama članicama **na raspolaganje stave odgovarajuća sredstva** za pokrivanje troškova administrativnih postupaka, fizičkog izdavanja iskaznice/karte, pružanja informacija, kampanja senzibiliziranja javnosti i drugih povezanih troškova kako bi se olakšalo prenošenje u zakonodavstvo i provedba. Komisija bi to trebala uzeti u obzir pri izradi sljedećeg višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) (članak 9.).

1.11. EGSO ističe koliko je važno da se uvođenje europske iskaznice za osobe s invaliditetom popratu mjerama, na europskoj i na nacionalnoj razini, koje bi bile usmjerene na **poboljšanje opće pristupačnosti izgrađenog okoliša, prijevoza, usluga i robe** u skladu s direktivama (EU) 2019/882 ⁽⁴⁾ i (EU) 2016/2102 ⁽⁵⁾ Europskog parlamenta i Vijeća, propisima o pristupačnosti prijevoza ⁽⁶⁾ i povezanim standardima pristupačnosti.

1.12. Naposljetku, EGSO ističe da je važno da pri osmišljavanju, provedbi i kasnijem ocjenjivanju europske iskaznice za osobe s invaliditetom institucije EU-a **rade u bliskoj suradnji s osobama s invaliditetom i u suradnji s organizacijama koje predstavljaju te osobe na europskoj, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini**. Službenici za zaštitu podataka moraju biti smisljeno uključeni, što znači da im se na raspolaganje trebaju staviti potrebni resursi i informacije u pristupačnim formatima kako bi se omogućilo istinsko sudjelovanje (članci 11. i 12.).

2. Opće napomene

2.1. Najprije treba napomenuti da **europska iskaznica za osobe s invaliditetom i europska parkirna karta neće riješiti sve probleme slobodnog kretanja osoba s invaliditetom**. Iskaznica za osobe s invaliditetom u osnovi će jamčiti uzajamno priznavanje invaliditeta za osobe s invaliditetom u vezi sa svim uslugama, objektima i aktivnostima za kratkotrajni boravak u drugim državama članicama EU-a. Ne razmatra se jedna znatna prepreka slobodnom kretanju osoba s invaliditetom, a to je nedostatak socijalne zaštite, što otežava trajnu selidbu u drugu državu članicu. Prijedlog Komisije stoga je prvi korak u pravom smjeru, ali se njime ne postiže u potpunosti cilj uklanjanja prepreka slobodnom kretanju osoba s invaliditetom.

2.2. EGSO ipak pozdravlja Prijedlog Komisije i činjenicu da se on temelji na **načelu uzajamnog priznavanja** statusa invaliditeta među državama članicama kako bi se olakšalo slobodno kretanje osoba s invaliditetom u EU-u. Tim se načelom osigurava da osobe s invaliditetom koje posjećuju određenu državu članicu imaju pristup istim povlasticama kao i nositelji nacionalnih kartica.

2.3. Tim će se načelom osigurati i da **osobe s nevidljivim invaliditetom mogu slobodno putovati i kretati se po EU-u**, a da pritom ne moraju objašnjavati pojedinosti svojeg invaliditeta ili biti podvrgnute ispitivanju o svojem zahtjevu za posebne uvjete ili povlašteno liječenje.

⁽⁴⁾ Direktiva (EU) 2019/882 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o zahtjevima za pristupačnost proizvoda i usluga (SL L 151, 7.6.2019., str. 70.).

⁽⁵⁾ Direktiva (EU) 2016/2102 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. listopada 2016. o pristupačnosti internetskih stranica i mobilnih aplikacija tijela javnog sektora (SL L 327, 2.12.2016., str. 1.).

⁽⁶⁾ SL L 204, 26.7.2006., str. 1.; SL L 46, 17.2.2004., str. 1.; SL L 334, 17.12.2010., str. 1.; SL L 163, 25.6.2009., str. 1.; SL L 172, 17.5.2021., str. 1.; SL L 356, 12.12.2014., str. 110.; SL L 55, 28.2.2011., str. 1.

2.4. Treba napomenuti da je jednako ohrabrujuće to što Prijedlog ima oblik direktive koja je **obvezujuće zakonodavstvo**, čime će se osigurati prenošenje u nacionalno zakonodavstvo.

2.5. **Široko područje primjene** osigurano je uključivanjem svih usluga dostupnih nositeljima nacionalnih iskaznica za osobe s invaliditetom umjesto ograničenog popisa usluga, kao što je bio slučaj u pilot-projektu Komisije. To bi područje primjene u međuinstitucijskim pregovorima koji će uslijediti trebalo proširiti ili u najmanju ruku zadržati (vidjeti točku 1.3.).

2.6. EGSO nadalje pozdravlja činjenicu da će **iskaznica za osobe s invaliditetom i parkirna karta ostati dva zasebna dokumenta**, iako su obuhvaćene istim prijedlogom.

2.7. Nadalje, europska iskaznica za osobe s invaliditetom mora biti u skladu sa zaštitom privatnosti osobe i ne smije sadržavati detaljne informacije o vrsti ili „razini” invaliditeta. Mora **u potpunosti biti u skladu s Općom uredbom o zaštiti podataka** ⁽⁷⁾ (OUZP) i **zaštitom osobnih podataka korisnika** s obzirom na to da se upotrebom tog dokumenta za pristup uslugama i naknadama jamči da osoba ne mora nikome otkrivati svoje osobne podatke niti ikoga obavješćivati o njima, posebno kad je riječ o informacijama o procjeni invaliditeta i osobnim zdravstvenim podacima.

2.8. Europska iskaznica za osobe s invaliditetom može **upotpuniti nacionalne iskaznice za osobe s invaliditetom** ili ih u potpunosti zamijeniti, po nahođenju država članica.

2.9. Europskom iskaznicom za osobe s invaliditetom **ojačat će se suradnja raznih nacionalnih tijela i vladinih agencija radi senzibiliziranja javnosti o pitanjima invaliditeta**. Osim toga, olakšat će se pružanje usluga osobama s invaliditetom iz država članica koje nemaju nacionalnu iskaznicu za osobe s invaliditetom jer se europska iskaznica može upotrebljavati i na nacionalnoj razini kao dokaz invaliditeta.

3. Posebne napomene

3.1. EGSO je svjestan da bi prijedlog Komisije o iskaznici za osobe s invaliditetom u svojem sadašnjem obliku mogao dovesti do **slučajeva „obrnute diskriminacije” zbog neusklađenosti procjene invaliditeta i kriterija za dodjelu iskaznice za osobe s invaliditetom**. Na primjer, moglo bi se dogoditi da se prema dvjema osobama s istim invaliditetom iz dviju različitih država članica postupa različito kada posjećuju treću državu članicu. Jedna od njih možda dobije iskaznicu za osobe s invaliditetom, a druga ne, ovisno o nacionalnim kriterijima procjene i dodjele. Međutim, taj problem ne proizlazi iz samog prijedloga nego iz načela uzajamnog priznavanja invaliditeta, koje ima svoja ograničenja.

3.2. To ograničenje trenutačno ne znači da će modeli procjene invaliditeta u državama članicama morati biti isti, nego će države članice morati poboljšati postojeće sustave, prvenstveno na temelju medicinskog pristupa, kako bi oni bili usklađeniji s Konvencijom UN-a o pravima osoba s invaliditetom (UNCPRD). Prijedlogom se **podiže i svijest o mogućim prednostima postupaka procjene invaliditeta na razini EU-a, zahvaljujući čemu se bolje prepoznaje potreba za poboljšanom slobodom kretanja**.

3.3. Isto vrijedi i za prenosivost naknada iz sustava socijalne sigurnosti. Iako ih je Europska komisija izričito isključila iz svojeg prijedloga, EGSO preporučuje da se u tom pogledu donekle poveća fleksibilnost u posebnim slučajevima preseljenja radi zaposlenja ili studija. Dugoročno gledano, to pitanje iziskuje konkretnija rješenja jer je **nedostatak prenosivosti naknada povezanih s invaliditetom i dalje jedna od glavnih prepreka slobodi kretanja** i neće se ukloniti iskaznicom ili parkirnom kartom za osobe s invaliditetom. To se pitanje mora razmotriti u reviziji Uredbe 883/2004 o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti ⁽⁸⁾ ili u zasebnom zakonodavnom prijedlogu.

Bruxelles, 14. prosinca 2023.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Oliver RÖPKE

⁽⁷⁾ Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) (SL L 119, 4.5.2016., str. 1.).

⁽⁸⁾ Uredba (EZ) br. 883/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti (SL L 166, 30.4.2004., str. 1.).